

Marleen Baeten

Werken vanuit de kracht en niet vanuit de klacht

RONDETAfelGESPReK
OVER KUNST EN CULTUUR
IN DE OPLEIDING
SOCIAAL-CULTUREEL WERK

In het debat over cultuurparticipatie werd de voorbije jaren een appèl gedaan op de kunstenaars en cultuurverstrekkers. Zij moeten kunst maken en brengen voor een breed publiek. Maar hoe staat het met de zorg voor dat publiek? Welke inspanningen worden er geleverd om de ontwikkeling van het publiek gelijke tred te laten houden met de ontwikkelingen in de kunsten? In de vorige afleveringen focusten we op initiatieven van de kunstensector, het cultuurbeleid en het leerplichtonderwijs. In deze aflevering staat de opleiding Sociaal Werk, meer bepaald de optie sociaal-cultureel werk, centraal. Heeft kunsteducatie een plaats in deze opleiding? Veel afgestudeerden oefenen een beroep uit met cultuurbemiddeling als deeltaak of zelfs als kerntaak. Ze werken als vormings-, buurt-, of opbouwwerker, maar ook als educatief medewerker in een museum, programmator in een cultuurcentrum of medewerker aan een sociaal-artistiek project. Hoe bereidt de opleiding hen voor op dit brede takenspectrum? En welke plaats krijgen kunst en cultuur in de van huize uit sociale opleiding?

Zeven lectoren die nauw betrokken zijn bij de optie sociaal-cultureel werk (SCW) in evenveel verschillende hogescholen waren bereid deel te nemen aan een rondetafelgesprek op 30 juni. De stakende NMBS-vakbonden staken stokken in de wielen. Uiteindelijk raakten vijf docenten op de plaats van afspraak: Eric Roelandt (lector en optiecoördinator SCW, EHSAL Brussel, Campus Sociale Hogeschool), Marijke Pruyt (lector en optiecoördinator SCW, Arteveldehogeschool, Opleiding Sociaal Werk, Gent), Jos Pauwels (lector Hogeschool Antwerpen, departement Bedrijfskunde, Lerarenopleiding en Sociaal Werk), Dominique Nuyttens (lector KATHO, departement IPSOC, Kortrijk) en Els Leysen (gastlector Katholieke Hogeschool Leuven, departement Sociale Hogeschool Heverlee).

Situatieschets

De driejarige basisopleiding Sociaal Werk (diploma maatschappelijk assistent) situeert zich sinds het hogeschooldecreet van 1994 in het sociaal-agogisch studiegebied en omvat de opties maatschappelijk werk, personeelswerk,

sociaal-cultureel werk, syndicaal werk en maatschappelijke advisering. In het tweede of het derde jaar kiezen de studenten voor één van deze specialisaties. De optie sociaal-cultureel werk (SCW) bereidt de studenten voor op de uitoefening van drie kernfuncties: de educatieve, de culturele en de activeringsfunctie. In sommige hogescholen, bijvoorbeeld EHSAL Brussel, wordt hier nog een vierde kernfunctie aan toegevoegd: recreatie en ontmoeting. De opleiding Sociaal Werk in het algemeen en de meeste sociale hogescholen in het bijzonder hebben historische wortels in het middenveld (arbeiders- en andere emancipatorische bewegingen), wat meteen een verklaring biedt voor het feit dat de functies 'educatie' en 'activering' totnogtoe meestal sterker ontwikkeld waren dan de culturele functie. Kenmerkend voor het sociaal-cultureel werk is dat het werkveld voortdurend in beweging is: het terrein breidt zich steeds meer uit en heeft raakvlakken met diverse sectoren en domeinen, zoals welzijn, cultuur, onderwijs, recreatie, toerisme, milieu, gezondheid, ontwikkelingshulp...

Over de tewerkstellingsprofielen van afgestudeerden SCW bestaat er spijtig genoeg geen cijfermateriaal waaruit eventuele evoluties inzake culturele takenpakketten zouden kunnen afgeleid worden. Uit intern cijfermateriaal van enkele hogescholen en uit observaties van de aan het gesprek deelnemende docenten blijkt dat alvast het studentenprofiel verschuivingen toont in de richting van cultuur. De studenten Sociaal Werk tonen een groeiende belangstelling voor de optie SCW en op hun beurt kiezen 25 tot 35 % van de studenten SCW voor een stage in de cultuursector of in organisaties die kunstzinnig bezig zijn met jongeren. Als mogelijke oorzaken van deze evolutie noemen de docenten:

het effect-Anciaux: als gevolg van een cultuurbeleid dat cultuurspreiding en cultuurparticipatie stimuleert, is de culturele sector veel sterker vragende partij geworden om studenten SCW in te zetten;

het culturele aanbod voor jongeren en studenten is veel groter geworden: daardoor kiest een aantal studenten vanuit een culturele